

Zondag 2-6-2019 in de Bethlehemkerk. Zondag Weeskind

Voorganger: ds. Hanneke Keur

Zingen: LB 666: 1

Groet en Onze hulp

Kort moment van stilte

Drempelgebed

Zingen: LB 666: 2

Smeekebed (n.a.v. twee foto's over de verdeeldheid in Israël)

Glorialied: LB 150

Gebed van de zondag

Kindermoment n.a.v. zes foto's over de zoektocht naar sporen van Jezus in Israël

Lezing: I Samuël 12: 19 – 24 (door lector Hanneke Dral)

Zingen: LB 31: 1 en 6

Lezing: Johannes 14: 15 – 21 (door lector)

Zingen: LB 662: 1, 2 en 4

Verkondiging

Orgelspel

Zingen: LB 667

Dienst der gebeden door diaken Rob Kooijmans

Mededelingen en Collecten

Slotlied: LB 665: 1, 2 en 4

Zegen

Preek

Gemeente van onze verheven Heer,
de zondag na Hemelvaartsdag noemen we zondag Weeskind.
Dit vanwege die woorden van Jezus tot zijn leerlingen, die we
vandaag gelezen hebben: "Ik laat jullie niet als wezen achter".
Deze zondag staan we dus stil bij gevoelens van verweesd zijn.
We staan stil bij gevoelens van verlatenheid, verwarring en
eenzaamheid, die mensen – ook wij - kunnen hebben.

Een wees, een kind zonder ouders, kan zich immers intens
verlaten voelen. Waar hoor je bij? Wie zorgt er voor je?

Wanneer een dierbare sterft, voel je je als mens vaak verlaten. De leerlingen van Jezus voelen zich verlaten, omdat hun Heer niet meer in hun midden is, maar naar de Vader is heengegaan. Wie moet hen nu de juiste weg wijzen?

En ook het volk Israël voelt zich min of meer verlaten, wanneer het er voor gekozen heeft om niet meer via een richter door God zelf geleid te worden, maar door een menselijke koning.

Zo voelt de gemeente van Christus zich vaak verlaten, omdat we in onze wereld zo weinig zien van het bestuur van de Eeuwige, en van de tekenen van zijn Rijk van vrede en recht. In situaties van groot verdriet voelen mensen zich vaak van God verlaten. Waar is God nu we Hem zo hard nodig hebben?

In de twee afscheidsredevoeringen, waar we vanmorgen uit gelezen hebben, horen we troostende woorden. Samuëls verzekering aan het volk, dat de Heer Israël niet zal verlaten. Jezus' verzekering aan zijn leerlingen, en in hen aan heel zijn kerk op aarde, dat Hij ons de Geest van de waarheid zal zenden. Die Geest zal in ons wonen en in ons blijven. Zo zal Jezus ook ons nooit als wezen achter laten. Het zijn troostende woorden, die ons leven en geloven houvast bieden.

Maar ik hoor in deze lezingen ook een kritische vraag. Want wie heeft er nu uiteindelijk wie verlaten? Roepen we soms niet te makkelijk dat God ons heeft verlaten? Zijn we wel opmerkzaam voor zijn verborgen aanwezigheid? Maken wij wel ruimte voor God in ons midden en in ons leven? Of zoeken wij misschien naar sporen van Jezus op de verkeerde plaats, zoals ik mij in Israël af en toe afvroeg (bijv. bij de verschillende geboortekerken in Bethlehem)?

In het boek I Samuël zijn het de Israëlieten zelf, die Samuël vragen om een koning, zoals alle andere volken er één hebben. Het volk Israël wil een zichtbare en tastbare koning, die het volk zal leiden in de strijd met de omringende volken, en die het volk met zijn wetten zal besturen. Het volk Israël wil geen onzichtbare leider zoals de Eeuwige,

het wil een sterke man, het wil zijn zoals alle andere volken. Samuël vindt deze vraag ontoelaatbaar, maar krijgt van de Heer te horen, dat hij gehoor moet geven aan de stem van het volk. Immers, met deze vraag verwerpt het volk niet Samuël, maar verwerpt het God zelf als hun koning.

Wanneer Samuël Israël de consequenties van hun keuze voorhoudt, en in een heftig onweer een zichtbaar teken stelt van Gods macht, dan wordt het volk vervuld van angst voor de Heer. Het roept tot Samuël om voor hen tot de Heer te bidden, want zo belijden ze: "we hebben al zo veel verkeerd gedaan, en nu hebben we het nog erger gemaakt door om een koning te vragen". Het boetvaardige volk is bang dat de Heer hen nu zal verlaten. Maar hebben ze dit dan niet aan zichzelf te danken? Zijn zij het niet die in feite God hebben verlaten?

En hoe zit dit met de gemeente van Christus?

In Johannes 14 verzekert Jezus de leerlingen en in hen de latere gemeente van Christus, dat Hij ons niet zal verlaten.

Jezus zal ons een andere pleitbezorger geven, de Parakleet, de voorbidder, de Geest van de waarheid. De wereld kan deze Geest niet ontvangen, want ze ziet hem niet en kent hem niet. Jullie kennen hem wel, zegt Jezus tot zijn volgelingen, want hij woont in jullie en zal in jullie blijven.

In het Johannes evangelie wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen de wereld en de gemeente van Christus. De wereld, de kosmos, staat in het evangelie naar Johannes voor alle machten en krachten die Gods werken proberen te vernietigen. De wereld, dat zijn allen, die zich niet laten leiden door het licht van de liefde, maar door duisternis en dood. De gemeente van Christus kent echter Jezus en zijn grote gebod van de liefde. "Wie mijn geboden kent en zich eraan houdt, heeft mij lief. Wie mij liefheeft zal de liefde van mijn Vader en mij ontvangen, en ik zal mij aan hem bekendmaken".

Persoonlijk ervaar ik alleen niet altijd zo'n scherp onderscheid tussen de wereld en de gemeente van Christus. Zijn wij geen onderdeel van die wereld, die Jezus vaak niet

ziet? Is die wereld ook niet diep in onszelf doorgedrongen? Jezus verzekert zijn leerlingen van zijn blijvende aanwezigheid, maar diezelfde leerlingen zullen Hem even later allemaal in de steek laten. Ze zullen Jezus verloochenen en verraden. En in hoeverre durf ik zelf te getuigen van Jezus als mijn Heer?

Mensen verlangen dikwijls naar zichtbare tekenen van Gods aanwezigheid en macht. Zoals we op Goede Vrijdag zongen met de woorden van dat heftige lied 945:

“Ja, het liefst zou ook ik, als die andere drammers,
God tot ingrijpen dwingen met die almacht van Hem;
en ik houd stiekem hoop op de heer van de machten,
een reusachtige redder van een wereld in nood”.

De boodschap van een lijdende en onmachtige Heer is moeilijk te verkopen aan een wereld, die schreeuwt om een God, die met almacht ingrijpt om alle lijden in de wereld teniet te doen. En laten we wel zijn, die wereld zit ook in ons!

Hoeveel mensen laten hun geloof in God niet los, omdat zij niets meer ontwaren van Gods liefde in hun leven?

Omdat zij niet meer kunnen geloven in een God,
die zoveel oorlog en ellende in de wereld laat voortduren.

Maar wie verlaat dan wie? Verlaat God ons of verlaten wij Hem?

Zelf heb ik in een periode van diepe depressie ervaren, dat het voelde alsof God mij werkelijk had verlaten. Ik kom deze gevoelens ook wel tegen bij mensen met dementie. Vroeger was er een vast vertrouwen op Gods aanwezigheid in je leven, maar nu raak je dit vertrouwen helemaal kwijt. Mensen die lijden onder een ernstig trauma, bijvoorbeeld door geweld hen in de oorlog aangedaan, kunnen dit ook zo ervaren. Je kiest er dan niet zelf voor om je geloof los te laten, het overkomt je, je kan door je ziekte of een trauma eenvoudigweg niet meer geloven, hoezeer je dat zelf misschien wel zou willen. Een oude dame in het verpleeghuis, waar ik werk, iemand die heel veel leed heeft ondergaan, zei mij laatst: “Ik ben jaloers op mensen die geloven, zij hebben een houvast dat ik mis. Ik zou graag willen geloven, maar ik kan het gewoon niet meer.”

Maar toch... toch horen we in de Schriften voortdurend de verzekering dat God ons nooit verlaat. Hij laat niet los het werk van Zijn handen.

Ondanks dat het volk Israël de Eeuwige heeft verworpen als hun koning, verzekert Samuël het volk van Gods blijvende aanwezigheid en trouw.

De Heer zal zijn volk niet in de steek laten, en daarom roept Samuël Israël op om op hun beurt trouw te blijven aan God en de Heer met heel hun hart te dienen.

Bovendien geldt deze oproep ook Samuël zelf: "ook ik moet niet zondigen tegen de Heer en ik moet zeker niet ophouden voor u te bidden en u het goede en rechte pad te wijzen".

Ondanks dat Samuël zich als richter afgewezen voelt door het volk Israël, blijft hij dus voorbede doen voor de Israëlieten en hen terechtwijzen.

En na Samuël komen er steeds weer andere profeten en wetgeleerden, die het volk Israël blijven troosten en corrigeren. Zo, door Gods geboden en beloften, door zijn wetten en profeten, blijft de Eeuwige trouw aan zijn volk.

God zal het volk Israël nooit verlaten!

In de kerk van Jezus geloven wij dat deze belofte van Gods blijvende trouw ten diepste is vervuld in de mens Jezus. In Hem, in zijn woorden en daden van vrede en recht, in zijn lijdende onmacht aan het kruis, in zijn liefde tot het uiterste, ontmoeten wij een God, die ons nooit loslaat.

Ook al willen of kunnen wij Hem niet meer zien, of zoeken wij soms op de verkeerde plaats.

Het is Jezus zelf, die zijn volgelingen vlak voor zijn sterven op zijn beurt verzekert dat Hij hen nooit verlaat.

Jezus verzekert ons van zijn blijvende trouw en aanwezigheid door middel van de Parakleet, de Geest van de waarheid.

Deze Geest is echter niet een soort warm en aangenaam gevoel van binnen. Deze Geest vertelt ons niet dat God ons en de hele wereld zo lief vindt, maar dat God de wereld lief hééft. Deze Geest is ook niet de aanjager van een individuele extase,

die ons zo'n mooie spirituele, transcendente ervaring geeft.

De inwoning van de Geest is broodnuchter,
de Geest houdt ons met beide benen op de grond.

De Geest geeft ons inzicht in ons leven en in de waarheid.
Een waarheid die soms pijnlijk en confronterend kan zijn.

De Geest leert ons wat liefde is, namelijk het je houden
aan de geboden van Jezus. Liefde is de ander het leven
gunnen. Liefde is de ander de ruimte geven om tot zijn of haar
recht te komen. Liefde is niet een gevoel, maar een daad.

Weet u, deze Geest van Jezus, de Geest van volharding en
naastenliefde, heb ik in Israel ervaren tijdens een bijzondere
ontmoeting op de Westbank. In het Palestinian Nonviolence
Center luisterden we naar een orthodoxe jood en een palestijn.
Beiden getuigden van hun liefde voor het land van hun
voorvaderen. En van hun wantrouwen t.o.v. elkaar, en hun
angst en hun woede. Maar beiden getuigden ook van hun
verlangen om samen te zoeken naar vormen van dialoog,
gerechtigheid en vrede. Ze deden een dringende oproep.
Blijf niet denken in `wij` en `zij`. Laat je woede, angst en
wantrouwen niet worden tot een afgod....

De Geest van Jezus pleit voor ons om in daden van
naastenliefde te volharden. Om het vol te houden. Juist als we
soms zo weinig van Gods liefdevolle aanwezigheid in de wereld
ervaren. Juist dan helpt de Geest ons om Gods aanwezigheid te
ervaren misschien wel in die mens, die je ervaart als je vijand.
Of in die mens die een beroep doet op onze hulp.
Misschien wel het meest in die lijdende mens,
die zich van God en mensen verlaten voelt.

Diegene, voor wie jij misschien een beetje 'als God' kunt zijn.

Op deze zondag na Hemelvaartsdag, zondag Weeskind,
voelen we ons misschien wat verward, ontheemd en verlaten.
Maar we zien verlangend uit naar het feest van Pinksteren,
naar de vervulling met de Geest, die Jezus ons heeft beloofd.
De Geest die onze harten doet branden van Zijn liefde. Amen